ਪ੍ਰਿਯਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਗਜਬੇ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ. 4758)
ਜੁਲਾਈ 11, 2023

[ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ*] ਅਤੇ ਜੇ. ਬੀ. ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿੱਖਿਆ/ਸਿੱਖਿਆਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ – ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਦਾਖਲਾ – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀਟ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਨਾ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ – ਦਾਵਾ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਹਾਰਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ – ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲ – ਫੈਸਲਾ: ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ ਨੇ ਜਾਤ 'ਮਾਨਾ' ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ – ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 10.03.1924 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 14.04.1926 ਜਾਤ ਨੂੰ ਮਾਨਾ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਮਾਨਾ' ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਮਰਾਠੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ – 1924 ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਲ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ – ਅਪੀਲ 'ਮਾਨਾ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧੱਤ ਹੈ – ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ।

ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ – ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ – ਅਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ – ਫੈਸਲਾ: ਅਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦਾਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉਸਦੀ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਂਥਰੋਪੋਲੋਜੀਕਲ ਅਤੇ ਇਥਨੋਲੋਜੀਕਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ – ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ – ਸਿੱਖਿਆ/ਸਿੱਖਿਆਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।

ਮਹਾ. ਆਦਿਵਾਸੀ ਠਾਕੁਰ ਜਮਾਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਿਤੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 326; ਆਨੰਦ ਬਨਾਮ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਅਤੇ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟ੍ਰਾਈਬ ਕਲੇਮਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 113 ; [2011] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 386 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਐਸ. ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਅਧਿਵਕਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀਰੰਗ ਬੀ. ਵਰਮਾ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਭਰਤ ਬਗਲਾ, ਸੌਰਵ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਕੁਨਾਲ ਚੀਮਾ, ਮੋਹਨ ਐਮ ਸੁਦਾਮੇ, ਅਕਸ਼ਯ ਐਮ. ਸੁਦਾਮੇ, ਮਿਸਿਜ਼ ਅਦਿਤੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਪਾਰਖੀ, ਸ਼ਿਵਮ ਦੁਬੇ, ਰਾਘਵ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵੰਡ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 22ਜੀ ਦਸੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਕਾਸਟ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ, ਕੋਕਣ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਠਾਣੇ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ') ਦੁਆਰਾ 12ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਨਾ' ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 4/ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਨਾ' ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 12ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:-

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਨਾ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

3. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗ ਬੀ. ਵਰਮਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੁਨਾਲ ਚੀਮਾ, ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

i. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਐਫੀਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਜਾਂਚ

ii. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਇਲਾਕਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਨਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

4. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਚੌਧਰੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀਰੰਗ ਬੀ. ਵਰਮਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੁਨਾਲ ਚੀਮਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ।

5. ਸ੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਮਹਾ. ਆਦਿਵਾਸੀ ਠਾਕੁਰ ਜਮਾਤ ਸਵਰਾਸ਼ਕਨ ਸਮਿਤੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਮਾਨਾ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਵੱਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

6. ਸ੍ਰੀ ਵਰਮਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਮਾਨਾ' ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਮਾਨੀ' ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ

ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਕੁ. ਯੋਗਿਤਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ 1976 ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਸ੍ਰੀ ਚੀਮਾ, ਦਖਲਦਾਰ(s) ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਵਰਮਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਹਾ. ਆਦਿਵਾਸੀ ਠਾਕੁਰ ਜਮਾਤ ਸਵਰਾਸ਼ਕਨ ਸਮਿਤੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"20. ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੂਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ। ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਧੁਰੀ ਪਾਟਿਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, [(1994) 6 SCC 241]। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੌਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਚ ਸਬੂਤੀ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਰਜੀਦਾਰ ਪ੍ਰੀ-ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੌਰ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਸਟੀ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

9. ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰਵ ਕਾਲ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਚ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੂਰਵ ਕਾਲ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ) ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

10. ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਮਾਨਾ' ਵਜੋਂ ਜਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 10 ਮਾਰਚ 1924 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 1926 ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਮਾਨੀ' ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਕਿ 'ਮਾਨੀ' ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਤ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਰਿਕਾਰਡ ਮਰਾਠੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਾਫੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

11. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1924 ਵਰਗੇ ਪੂਰਵ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਾਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਫਿਨਿਟੀ ਟੈਸਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਅਨੰਦ ਬਨਾਮ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਸਕ੍ਰੂਟਨੀ ਅਤੇ ਵੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟ੍ਰਾਈਬ ਕਲੇਮਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"22. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਸਟਰੈਕਟ ਕੀਤੇ ਪੈਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਐਫੀਨਿਟੀ ਟੈਸਟ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਆਦਿ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ

ਵਿਆਪਕ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:

(i) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਉੱਚ ਡਿਗਰੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਦਾ। ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਪਸੋ ਫੈਕਟੋ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੈ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਕੁਝ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ, ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ;

(II) ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਸਲੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਛੂਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਯਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਨਕਲ ਮਕਾਨੀ, ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ, ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਵੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਟਮਸ ਪਰੀਖਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਦੇਵਤਾ, ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਢੰਗ, ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕੋ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

13. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਸਲੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਛੂਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਯਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ, ਨਕਲ ਮਕਾਨੀ, ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ, ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਵੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਟਮਸ ਪਰੀਖਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਨਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰੀਖਣ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕੋ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

14. ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮਹਾ. ਆਦਿਵਾਸੀ ਠਾਕੁਰ ਜਮਾਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਿਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:-

"25. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਮਾਰੀ ਮਾਧੁਰੀ ਪਾਟਿਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਜਾਤੀਯ ਲੱਛਣਾਂ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਾਵਾਂ, ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਾਵਾਂ, ਰਸਮਾਂ, ਰੀਤਾਂ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਮੌਤ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫਿਤਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸੈੱਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਪੇ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫਾਡੇ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਸਹੀ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਿਟਮਸ ਪਰੀਖਿਆ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਮੁੜ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਂਝਪਣ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

15. ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਿਨੇਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨੇਦੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਤਮੀਯਤਾ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

16. ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਸੀਮਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਾ ਜਨਜਾਤੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ ਨੰਬਰ 18 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖੇਤਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਲਟ, ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਕ੍ਰਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

17. ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 12ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕ੍ਰਟਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 22ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦੋ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਮਾਨਾ' ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

18.ਬਿਨਾ ਕਿਹਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵੈਧਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate